

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад «Харківська обласна Мала академія наук
Харківської обласної ради»

Відділення: філології
Секція: іспанська мова та іспаномовна література

ВДОБРАЖЕННЯ ІСПАНСЬКОГО Й УКРАЇНСЬКОГО МЕНТАЛІТЕТУ В ПАРЕМІЯХ ШЛЯХОМ ЇХ КОМПАРАТИВНОГО АНАЛІЗУ

Роботу виконала:

Сірук Ірина Євгенівна, учениця
10 класу Комунального закладу
«Харківський ліцей № 39 Харківської
міської ради»

Науковий керівник:

Михайлик Юлія Володимирівна,
директор Комунального закладу
«Харківський ліцей № 39 Харківської
міської ради», учитель української мови
та літератури, спеціаліст першої
категорії, старший учитель

Харків – 2024

REFLEJO DE LA MENTALIDAD ESPAÑOLA Y UCRANIANA EN PAREMIAS A TRAVÉS DE SU ANÁLISIS COMPARATIVO

Siruk Iryna Yevhenivna, Filial Territorial de Kharkiv de la Academia de Ciencias Menor de Ucrania, Institución Municipal "Academia de Ciencias Menor Regional de Kharkiv del Consejo Regional de Kharkiv", Institución Municipal "Liceo de Kharkiv № 39 del Ayuntamiento de Kharkiv", 10.º grado, Kharkiv;

Mykhailyk Yuliia Volodymyrivna, Directora de la Institución Municipal "Liceo de Kharkiv № 39 del Ayuntamiento de Kharkiv", profesora de lengua y literatura ucranianas, especialista de primera categoría, profesora superior

Actualidad. La mentalidad es un conjunto de ideas, valores y formas de pensar característicos de un determinado grupo de personas o sociedad. La lengua es uno de los medios de reflejo y transmisión de la mentalidad nacional. El intento de encontrar el reflejo de la mentalidad española y ucraniana en las paremias a través de su análisis comparativo aporta la novedad científica de este trabajo. El objetivo de la investigación es realizar un análisis comparativo de las paremias y mostrar las similitudes y diferencias entre la mentalidad nacional de España y Ucrania. El objetivo se alcanza mediante la realización de un conjunto de tareas: analizar las paremias y rasgos similares de las mentalidades de ambos países en determinadas categorías; examinar la mentalidad nacional de España y Ucrania; estudiar las particularidades de las mentalidades española y ucraniana. El estudio del fondo parémico de la lengua ucraniana (y aún más del español) es muy limitado en la práctica escolar. El fortalecimiento de los lazos de Ucrania con España exige una mejor comprensión de la mentalidad nacional de los habitantes de estos países. La comparación de la mentalidad española y ucraniana a través del análisis comparativo de las paremias permite identificar un gran número de rasgos comunes y distintivos, elaborar una descripción detallada del carácter nacional de españoles y ucranianos. Así pues, la mentalidad es un fenómeno complejo y activo que engloba la forma de pensar, las creencias y los valores que las personas desarrollan a lo largo del tiempo. No es sólo el resultado, sino también la influencia en las acciones y la interacción de los individuos en la sociedad.

Palabras clave: mentalidad, paremia, carácter nacional, hablantes nativos, factores sociales

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ РИСИ ІСПАНСЬКОГО Й УКРАЇНСЬКОГО МЕНТАЛІТЕТУ	7
1.1. Визначення терміна «менталітет»	7
1.2. Особливості іспанського менталітету	8
1.3. Особливості сучасного українського менталітету	13
Висновки до 1 розділу.....	16
РОЗДІЛ 2. КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ПАРЕМІЙ ТА ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІСПАНСЬКОГО Й УКРАЇНСЬКОГО МЕНТАЛІТЕТУ	18
2.1. Компаративний аналіз лексики української та іспанської мов	18
2.2. Компаративний аналіз паремій іспанської та української мови	19
Висновки до 2 розділу.....	24
ВИСНОВКИ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29
ДОДАТКИ	32

ВСТУП

Сучасна іспанська мова належить до романської групи мов і є однією з найбільш поширених у світі (третя позиція після китайської мандаринської та англійської, а за деякими джерелами вже випередила англійську). Вона вважається рідною для мешканців таких країн: Іспанія, Аргентина, Колумбія, Чилі, Еквадор, Парагвай, Уругвай, Мексика, Венесуела, Перу тощо. Нею розмовляють і на Філіппінах, у деяких районах Північної Африки та навіть у США. За даними останніх досліджень, кількість населення на планеті, яке розмовляє іспанською мовою у XXI столітті, перевищує 500 млн осіб (Додаток А), а якщо враховувати іспанську мову як другу, то отримаємо кількість більшу, ніж 590 млн осіб. Сама іспанська мова, а також культура й традиції іспаномовних країн стають усе більш популярними у світі. Дослідження складників іспанського характеру, іспанського менталітету привертає увагу фахівців різних галузей.

Менталітет – це сукупність уявлень, цінностей і способів мислення, характерних для певної групи людей чи суспільства. Мова є одним із засобів відображення та передачі національного менталітету. Чільне місце посідає фразеологічний склад мови, оскільки він відображає лінгвокультурні особливості носіїв мови, він є ніби дзеркалом, у якому народ виявляє свою національну самосвідомість та світогляд. Окрему роль тут відіграє такий різновид фразеологічних одиниць, як паремії (прислів'я та приказки), що є не просто стійкими словосполученнями, яскравими та образними висловленнями, але й обов'язково містять частку менталітету нації, її світосприйняття та культури. Паремії є засобом пізнання системи мови та невід'ємною частиною менталітету будь-якої нації, зокрема іспанської та української. Такі фразеологічні одиниці, як прислів'я та приказки, лаконічно й образно відображають систему цінностей, суспільну мораль, етику, ставлення до світу, до інших народів, життєві настанови.

Порівняльний аналіз іспанських та українських паремій відкриває важливі аспекти культурного менталітету обох народів. Наприклад, іспанські паремії часто відображають важливість сім'ї та спільноти, указуючи на теплі та родинні зв'язки.

У порівнянні з цим, українські паремії можуть висвітлювати національну самостійність та багатий історичний спадок. Обидві культури володіють глибокими традиціями, але підкреслюють різні цінності, відображаючи різнобарв'я світогляду та життєвого підходу.

Актуальність дослідження полягає в тому, що вивчення пареміологічного фонду української мови (а тим більше іспанської) є дуже обмеженим у шкільній практиці. Посилення зв'язків України з Іспанією викликає необхідність кращого розуміння національного менталітету мешканців цих країн. Порівняння іспанського та українського менталітету шляхом компаративного аналізу паремій дає можливість виявити багато спільних і відмінних рис, скласти доволі детальну характеристику національного характеру іспанців та українців.

Мета роботи – здійснити компаративний аналіз паремій і показати спорідненість і відмінності національних менталітетів Іспанії та України.

Відповідно до мети були визначені такі **завдання**:

1. Проаналізувати паремії та схожість менталітетів двох країн за певними категоріями;
2. Дослідити національний менталітет Іспанії та України;
3. Розглянути особливості іспанського та українського менталітету.

Об'єктом вивчення – паремії як засіб пізнання системи мови, лексики, традицій та звичок двох народів.

Предметом дослідження є лексична наповнюваність, граматична структура, стилістичні характеристики прислів'їв і приказок в іспанській та українській мовах, спільні й відмінні риси менталітету Іспанії та України.

Методами дослідження, застосованими в роботі, є спостереження, компаративний аналіз, інтерпретативний аналіз, синтез. Для накопичення фактичного матеріалу (паремій) використовувався метод суцільної вибірки.

Практична значущість роботи полягає в систематизації фактичного матеріалу за темою дослідження, що дає можливість його подальшого використання в інших дослідженнях, у написанні наукових робіт.

У завдання дослідження не входить докладний аналіз менталітету, проте потрібно зазначити, що соціальний менталітет включає систему переконань, цінностей і норм, успадкованих від попередніх поколінь, що визначають спосіб мислення та взаємодії людей у суспільстві. Його складові включають культурні впливи, історію, економічні умови та соціальні відносини. Він охоплює емоційний, інтелектуальний і духовний рівні життєдіяльності складної соціокультурної організації.

Простими словами, менталітет – це спосіб думати, відчувати й розуміти речі, який визначається культурою, традиціями та навколишнім середовищем суспільства.

Насправді, «менталітет» вважається складним та активним явищем, що охоплює спосіб мислення, переконань і цінностей, що формуються в людей упродовж певного часу. Це не тільки результат, він впливає на дії особистостей у суспільстві.

Також менталітет значно впливає на формування стереотипів, оскільки вони відображають загальні уявлення та очікування, які суспільство вбачає у певних груп чи категорій людей. Менталітет включає цілі системи переконань, і стереотипи можуть впливати на його формування, підтримку або перегляд.

РОЗДІЛ 1

ОСНОВНІ РИСИ ІСПАНСЬКОГО Й УКРАЇНСЬКОГО МЕНТАЛІТЕТУ

1.1. Визначення терміна «менталітет»

Менталітет – характеристика стійкого комплексу рис психічних, інтелектуальних, емоційних і культурних особливостей, притаманних конкретній етнічній групі. Це система переконань, цінностей і психологічних характеристик, яка визначає спосіб мислення та поведінку групи чи спільноти. Він формується під впливом культурних, історичних і соціальних чинників. Сам термін «менталітет» походить від латинського *mens (mentis)* – мислення, розум, спосіб мислення, склад душі.

Менталітет може впливати на взаємодію людей, їх підходи до різних ситуацій та сприйняття світу. Вивчення менталітету допомагає розуміти й взаємодіяти з різними культурами, сприяючи культурному розмаїттю та взаєморозумінню.

Термін «менталітет» виник в історичній науці, проте сьогодні часто використовується в психології та соціології для опису колективного способу мислення. Поняття «менталітет» є об'ємним, оскільки воно включає такі різноманітні аспекти, як уявлення, цінності, психологічні особливості та способи мислення, які взаємодіють і формують специфічну культурну або соціальну ідентичність.

Менталітет складається на основі культурних, історичних, соціальних та економічних факторів, що впливають на уявлення, цінності, стосунки певної групи людей чи суспільства. Менталітет особливо яскраво виявляється в ситуаціях міжкультурного спілкування, святкування, релігійних заходах, способах вирішення конфліктів, а також у взаємодії між поколіннями. Великий вплив на виявлення менталітету має взаємодія людей у таких важливих життєвих сферах, як сім'я, робота та спільнота.

Уважається, що першим використав цей термін етнолог і соціоантрополог Л. Леві-Брюль (Додаток Б). Він застосовував його щодо первісних племен, життя

яких спостерігав і вивчав. Л. Леві-Брюль протиставляв мислення первісної людини й сучасної, тому він позначив особливе мислення племен терміном «менталітет» (Mentalité) [18].

Згодом поняття «менталітет» з'явилося в роботах французького філософа й історика Ж. Сореля в кінці XIX початку XX століть. У своїх працях, зокрема «Рефлексії щодо насильства» (Réflexions sur la violence), він використовував термін «менталітет» для опису колективних вірувань, цінностей та психологічних особливостей різних соціальних груп [20].

Ідея менталітету отримала популярність серед французьких інтелектуалів і тих, хто вивчає суспільствознавство. Пізніше це поняття розповсюдилося в гуманітарних науках, а також в інших країнах, де воно використовується для аналізу культурних, історичних та соціальних аспектів сприйняття світу різними групами.

Поняття «менталітет», «ментальність» широко застосовується в сучасній культурологічній літературі. Крім того, термін «менталітет» увійшов не лише до складу наукової термінології, але й у розмовне мовлення.

Зараз існує кілька десятків визначень поняття «менталітет», із яких можна побачити, наскільки воно складне й багатозначне. У наявних із цієї проблеми наукових публікаціях менталітет трактується і як рівень індивідуальної й суспільної свідомості (А. Гуревич), і як людська активність, об'єктивована в пам'яті культури (В. Шкуратов), і як характер інтелекту (Р. Вебстер), і як соціальний характер (О. Донченко) [4].

1.2. Особливості іспанського менталітету

Говорячи про головні риси національного характеру іспанського народу, насамперед необхідно приділяти увагу історичному розвитку Іспанії, спадкоємності взаємодіючих на її території культур, особливостям соціально-економічного та політичного укладу життя. Аналізуючи менталітет іспанців, також варто сказати про спосіб життя, звичний для більшості його представників.

Сучасний іспанський менталітет відрізняється низкою особливостей, серед них варто виділити:

1. Сієста (la siesta) та фієста (la fiesta): звичай виділяти час для відпочинку, зокрема під час сієсти (післяобідньої перерви) та під час різноманітних свят і фестивалів, що відзначаються веселими заходами та виразністю. Сієста в Іспанії – це традиційна практика, яка відзначається кількогодинним відпочинком, зазвичай після обіду. Вона може тривати від однієї до трьох годин, а іноді й довше, залежно від графіку та конкретних обставин. Багато магазинів, офісів та інших установ зачиняються під час неї, щоб люди мали можливість відпочити й відновити енергію. У центрі міст часто можна помітити тихий режим – менше галасу, руху та активності. Сієста є важливою частиною іспанської культури, сприяючи підтримці балансу між працею й відпочинком. Хоча сієста не є обов'язковою для всіх, вона відіграє важливу роль у щоденному ритмі багатьох іспанців (Додаток В).

2. Сімейні цінності: велика увага приділяється родинним зв'язкам та сімейним цінностям, що проявляється в теплих та дружніх стосунках. Сім'я вважається однією з найважливіших сфер життя. Іспанці дуже цінують підтримку та взаємоповагу в стосунках із близькими. Деякі родини використовують сієсту для спільного обіду й відпочинку, підкреслюючи важливість сімейних взаємин. Традиція спільних обідів із родиною відзначається важливістю часу, проведеного разом за столом. Релігійні свята та традиції часто є важливими для іспанців, об'єднуючи їх у спільних цінностях та обрядах. У сім'ї іспанці демонструють взаємопідтримку й готовність допомагати один одному в труднощах. Ці аспекти створюють теплу та об'єднувальну атмосферу в іспанських родинах, де важливість сімейних зв'язків високо цінується.

3. Емоційність та експресивність: іспанці вважаються веселими й балакучими людьми. Комунікація та виразність часто є важливими аспектами їхньої культури. У повсякденному спілкуванні вони можуть бути емоційними й відкритими, а виразна міміка та жести можуть супроводжувати їхні бесіди. У комунікації іспанці часто використовують голосові прояви: гучність і різні інтонації, щоб підкреслити свої емоції та наголосити на важливому. Вони легко виражають радість, веселощі й

турботу про інших, виходячи за рамки формального спілкування. Ці елементи створюють емоційно насичену атмосферу в іспанському спілкуванні та відображають їхні традиції й культурні особливості.

4. Традиційна кухня: важливе місце в менталітеті іспанців посідає традиційна кухня, де готування та споживання їжі є не лише фізіологічною потребою, але й соціокультурним ритуалом (Додаток Г).

5. Релігійна спадщина: релігійні традиції, зокрема католицизм, впливають на іспанський менталітет і є частиною культурної ідентичності багатьох іспанців. Варто пам'ятати, що Іспанія – багатонаціональна країна, але за статистикою більша частка населення є саме католиками.

6. Культурна спадщина: іспанці культуру поважають і ставляться до неї дуже серйозно. Прагнення до пізнання й демонстрація інтелектуальних здібностей цілком заохочуються. Культурна спадщина Іспанії відображується в її менталітеті через багатство традицій, мистецтво та історію. Країна славиться фестивалями, фламенко та архітектурними шедеврами, що глибоко впливає на спосіб життя й погляди її жителів.

7. Манери та правила пристойності. Здебільшого іспанці приділяють манерам менше уваги, ніж інші нації. Основним джерелом їхнього гумору є зневажливе ставлення до небезпеки. Іспанці мають тенденцію ставитися до труднощів із гострою іронією, що може відображати їхнє прагматичне ставлення до життя та вміння знаходити радість навіть у складних ситуаціях. Наприклад, дуже популярною є фраза: «Si la vida te da limones, haz limonada» – «Якщо життя дає тобі лимони, роби лимонад». Ця фраза влучно демонструє оптимістичний підхід іспанців до вирішення труднощів.

Також можна зустріти людину, що сміється над тим, як вона дійшла до такого жалюгідного (часто на межі смерті) стану, якщо невчасно опинилась у якійсь тисняві. Звідси шалений успіх щорічного свята, коли биків випускають на вулиці Памплони, щоб вони дали рогами урок кожному, хто захотів стати тореро, але не зумів правильно розрахувати відстань (Додаток Д).

Іспанці шанобливо ставляться до поліції та виконують її вказівки. Важко узагальнити багатство іспанської культури, але, як і в будь-якому суспільстві, існують різні підходи до дотримання правил. Більшість іспанців серйозно ставляться до законів і правил, проте, звичайно, можуть бути випадки порушення. Хоча вони й відомі своїм невимушеним і теплим підходом до життя, але це не означає, що іспанці масово порушують правила. Загальна тенденція – дотримання законів і уникнення конфліктних ситуацій, що й забезпечують, зокрема, правоохоронні органи.

Ці риси можуть виявлятися в різних сферах життя: від роботи та сімейних стосунків до відпочинку й святкувань. Отож іспанці привітні та доброзичливі люди (Додаток Є), які звикли жити, неспішно насолоджуючись кожним моментом [10].

Багато іспанців можуть мати виражену пристрасть до заробітку, адже економічні аспекти є важливими в багатьох культурах, зокрема в іспанській. Загальною рисою може бути й певна амбітність або бажання забезпечити собі та своїй родині достатньо добробуту. Проте важливо пам'ятати, що це індивідуальна риса й вона не може бути загальним стереотипом для всіх іспанців.

«Пасео» (el paseo), тобто вечірня прогулянка містом із метою побачити друзів, є старовинною іспанською традицією, як і її неминучий наслідок – «Осіо» (el ocio), що означає корисний відпочинок або приємне проведення вільного часу, а часто навіть просто невимушену розмову про будь-що [16]. Іспанці займаються цим у будь-якому місці й у будь-який час. Усякий, хто вступає в переговори з іспанськими фірмами, повинен мати нескінченне терпіння й знання певних методів їх роботи. Іспанці люблять поговорити та віддаються «Осіо» у будь-який час, але незмінно посеред вулиці, не звертаючи уваги на затори, які утворюються через них на проїжджій частині або в універсамі прямо перед вітриною з молочними продуктами, унаслідок чого деякі квапливі матрони йдуть із магазину без необхідного запасу продуктів.

На більшості пляжів ставити намети для відпочинку заборонено, але ніхто на цю заборону не звертає уваги. І ніхто проти цього не заперечує, якщо не враховувати іноземців, котрі з якихось причин вважають, що пляж належить тільки

їм. Проте їх запрошують приєднатися до веселої компанії, пропонують випити, а потім вони нерідко починають галасувати навіть більше, ніж самі іспанці.

Будь-яка організація в Іспанії, як правило, не спрацьовує. Якщо потяг приходить або відходить вчасно, то це не норма, а приємний сюрприз. Якщо сантехнік за викликом прийшов у призначений час, то це простий збіг. Більшість магазинів, власниками яких є іспанці, працюють лише декілька днів на тиждень і мають дуже короткий робочий день, як правило, з великими перервами на обід. Якщо таксофон приймає монети з першого разу, то це майже диво, а якщо вам вдається додзвонитися, то вважайте, що ви на казковому острові.

Велику роль у формуванні та трансляції менталітету будь-якої країни відіграє її мова. Тому, аналізуючи менталітет іспанського народу, неможливо не зазначити шлях, який пройшла мова цієї держави.

Іспанська мова, якою говорить більшість жителів Іспанії, виникла на піренейському півострові. Нею користуються також у Мексиці й у всій Центральній і Південній Америці, за винятком Бразилії, Гвіани та Суринаму. Іспанська є офіційною мовою в Екваторіальній Гвінеї, нею говорять також у Західній Сахарі й Марокко. Крім того, цю мову вживає частина населення Філіппін і Сполучених Штатів Америки. Поширена в східному Середземномор'ї ладинська (або сефардська) мова являє собою не що інше, як архаїчну іспанську. Усього іспанською мовою говорить близько 300 млн осіб.

Історія іспанської літературної мови – це історія розвитку та експансії місцевого романського діалекту. У випадку іспанської мови це був північний старокастильський діалект, який став панівним перш за все через політичні причини, а саме через провідну роль у Реконксті кастильських королів, що відвоювали іспанські території в арабів і до 1492 р. об'єднали під своєю владою майже весь Піренейський півострів, за винятком Португалії. У період арабського панування (711–1492 рр.) латиномовні жителі центральної та південної областей Іспанії й Португалії зберегли свою мову краще, про неї відомо небагато, але вона безумовно архаїчніша від іспанської та португальської. Мосарабські діалекти були витіснені кастильським і португальським під час християнської Реконксті.

Поширення таких кастильських інновацій, як, наприклад, заміна початкового f- на h- (*facere – hacer*), розкололо старі діалекти, що тягнулися від Каталонії та Арагону, з одного боку, і до Леона й Португалії – з іншого. Каталонська та португальська зберегли деякі специфічні риси, витіснені кастильською мовою з центральних областей.

Найдавніші письмові пам'ятки іспанської мови відносяться до X ст., хоча романською мовою на території Іспанії говорили задовго до цього. Перший літературний текст (бл. 1140 р.) – «Поема про мого Сіда» (*Cantar de Mio Cid*), що стоїть серед інших епічних поем, написаних романськими мовами. Лексичний фонд іспанської нараховує безліч слів, висхідних до латинських, слів, зниклих у більшості романських мов, наприклад: *comedere* > ісп. *comer* «їсти», *perna* (грец.) > ісп. *perna* «нога», *mensa* > ісп. *mesa* «стіл», *metus* > ісп. *miedo* «страх», *formosus* > ісп. *hermoso* «красивий», *fabulari* > ісп. *hablar* «говорити», *materia* > ісп. *madera* «деревина» тощо. Іспанська мова зазнала сильного арабського впливу, що відобразилося у чималій кількості запозичених арабських слів, особливо у сфері адміністрації (*alcalde, alguacil, aldea*), торгівлі (*almacén, aranzel, almoneda*) та будівництва (*albail, azotea, azulejo, alcantarilla*). Неабиякий вплив на іспанську лексику здійснили також італійська (*soneto, caricatura, busto, contrabajo, concierto*) та французька мови (*jardín, parque, peluca, chaqueta, pantalón*) [19].

Отже, можна сказати, що на формування національності й ментальності в Іспанії значно вплинула саме периферійність іспанської культури та її багаті національні особливості й традиції.

1.3. Особливості сучасного українського менталітету

Україна прагне не стільки існувати, скільки довести всім своє існування.

Українці пасивні, безтурботні, мають деяку прихильність до анархії. Мрійливість і чуттєвість – це ті якості, якими володіють типові громадяни нашої країни. В українців серце переважає над розумом. У них є внутрішній емоційно-

почуттєвий світ, у якому панує пекучий заклик «серця», а не раціональний холодний розрахунок «голови».

Місцеві селяни ставляться до землі з обоженням. Близькість до природи й землеробський спосіб життя разом «народжував» не тільки ліричність (сентиментальність), але й владність, упевненість у собі, певною мірою – індивідуалізм. В українців гостро виражені почуття справедливості, а також ненависті до ущемлення, які й штовхають їх на пошуки правди [9].

Українці попри всі історично зумовлені обмеження воліли жити за нормами свободи, причому індивідуальної. Це було їхньою потребою, політичною програмою чи ідеалом. Українська людина – волелюбний індивідуаліст, але з розвиненим відчуттям підтримки та взаємодопомоги. Головними рисами такої людини вважаються:

- кмітливість. Може виконати завдання навіть тоді, коли відсутні всі потрібні ресурси;
- доброта;
- чуттєвість та емоційність мотивації;
- гостинність;
- витривалість.

Варто зазначити, що описані чинники нерівномірно розподіляються українською територією, оскільки вона неоднорідна, причому як за регіональними, так і за хронологічними ознаками. У Південній і Західній частині результати будуть зовсім різні. У кожному регіоні країни інакше ставляться до мови, релігії, історичного минулого, перспектив тощо.

Розглянемо особливості українського менталітету за допомогою основних архетипів, які притаманні нашому народу. Розуміння архетипів дозволить нам розглядати загальні тенденції та значення в різних історичних, культурних і соціальних умовах, що сприяє глибшому розумінню розмаїття менталітетів і психологічних особливостей різних груп людей або народів. Дослідженням провідних архетипів української нації займаються різні вчені та філософи (О. Кульчицький, С. Кримський, О. Гордійчук, К. Хоптинська).

Архетип (грец. ἀρχή (arche) – початок і грец. τυπος (typos) – тип, образ; прототип, проформа) – прообраз, початковий образ, ідея, первісна форма для наступних утворень [1].

Спираючись на дослідження попередників, О. Гордійчук вважає найбільш вагомими архетипами українського народу такі:

- архетип Матері, який є уособленням Землі, України, Жінки. Визначається шанобливим ставленням до жінки, визнання її провідної ролі в суспільстві й родині. Водночас цей архетип став джерелом прагнення оберігати рідну землю, захищати Батьківщину, виявляти відданість та любов до неї. Шанування Богородиці, віра в її допомогу всім і кожному, у дива, які вона творить, є ще одним прикладом вияву цього архетипу (Додаток Ж);
- архетип рівності синів і дочок своєї Матері-Батьківщини, який зумовлює відсутність в Україні права майорату, пріоритету старшинства та водночас унеможлиблює жорстку соціальну диференціацію, сприяє втіленню в життя демократичних засад. Українець бажає бачити у владі батька, який опікується своїми дітьми, а в державі – родину, в якій про кожного турбуються та створюють умови для реалізації творчого потенціалу. Цей архетип обумовлює зосередженість на почуттях, а не на умовах їх виникнення;
- архетип особистої свободи, що спрямовує українців на життя та діяльність за принципом «у кожного своя доля і свій шлях широкий». Він спричиняє неприйняття нав'язаного ззовні авторитету, прагнення відмежуватися від соціуму, а також утверджує сподівання сили, здібності та розум, власну ініціативу, що реалізується передусім у родинному житті;
- архетип едукативності, який забезпечує переконаність у тому, що завдяки навчанню можна змінити своє життя, дізнатися, у чому полягає власне життєве покликання. Архетип орієнтує на пошук того знання, яке допоможе реалізувати потенціал людини та досягти найвищих результатів;
- архетип домінування минулого над майбутнім, який пов'язаний із міфологізацією та ідеалізацією минулого. З одного боку, це сприяє розвитку

історичної пам'яті, а з іншого, стримує здатність до конструктивного мислення, впровадження актуальних змін у житті;

– архетип обрядовості, що пов'язаний з орієнтацією на традиційні дії, які забезпечують життєвий комфорт, не потребують творчої активності, налаштовують на збереження й відтворення звичного та сталого. Цей архетип водночас слугує основою домінування краси над повсякденністю, зумовлює наявність бажання жити, як у казці;

– архетип долі, за яким вона визнається сильнішою за розум, обумовлює панування ірраціонально-героїчних вчинків за екстремальних умов і пасивне життя за умов повсякденності, впевненість у тому, що у світі все відбувається так, як має бути, тому життя потрібно сприймати як подарунок [5].

В українському менталітеті найбільш яскраво простежується:

- домінування емоцій і почуттів над інтелектом і волею;
- індивідуалізм;
- інтровертність;
- кордоцентризм;
- ексекутивність;
- толерантність;
- атеїзм;
- селянськість;
- орієнтація на малий гурт.

Формування етносу та його світовідчуття сильно залежить від природно-географічного середовища. Лісостеп, степ і ліс, де здавна жили предки українців, зумовлюють відповідний для цього середовища спосіб життя, визначають характер життєдіяльності людей, особливості взаємин, специфіку національного менталітету.

Висновки до 1 розділу

Менталітет – це складне та багатогранне поняття, яке описує усталений комплекс емоційних, психічних, інтелектуальних і культурних особливостей конкретного етносу. Менталітет певного народу відображається в способі мислення

та поведінці цієї групи. Цей термін широко використовується в гуманітарних науках і в розмовній мові, а його розуміння може варіюватися залежно від контексту та дисципліни.

Було проаналізовано особливості іспанського менталітету через дослідження способу життя та звичок його представників. Ми проаналізували такі критерії: «Сієста та Фієста», «Сімейні цінності», «Емоційність та експресивність», «Традиційна кухня», «Релігійна спадщина», «Культурна спадщина», «Манери та правила пристойності». За результатами проведеного аналізу можна сказати, що загалом іспанці дуже привітні, веселі, гостинні й емоційні люди, які живуть, насолоджуючись кожним моментом. На формування іспанського менталітету значно вплинула периферійність іспанської культури.

Також було проаналізовано особливості українського менталітету за тими архетипами, які є найбільш характерними для нації: архетип матері, рівності синів та дочок Батьківщини, особистої свободи, едукативності, домінування минулого над майбутнім, обрядовості й долі.

Було відокремлено риси, які найбільш притаманні українському народу. Описані особливості нашого менталітету виявляють різноманітні аспекти культури, історії та соціальних стереотипів, які впливають на спосіб мислення та поведінку українців. Наведені архетипи вказують на глибокі корені та значний вплив історичних, культурних і географічних чинників на формування національного характеру. Вони відображають різноманіття та багатогранність українського менталітету, який виявляється в специфічних цінностях, уявленнях про світ, способах мислення та соціальних звичаях.

Підбиваючи підсумки, можна сказати, що українці дуже чуттєві, гостинні та волелюбні люди, які прагнуть довести всім свою незалежність та самостійність. Наша нація дуже цінує та поважає свою історію. Люди схильні спиратися на неї як на приклад та оберігати її.

РОЗДІЛ 2

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ПАРЕМІЙ ТА ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІСПАНСЬКОГО Й УКРАЇНСЬКОГО МЕНТАЛІТЕТУ

2.1. Компаративний аналіз лексики української та іспанської мов

Через те що українська мова запозичила багато слів із європейських мов, ми можемо знайти відповідності й з іспанською. Це можуть бути безпосередньо іспанізми або слова, запозичені обома мовами з якоїсь третьої. В одних випадках ці слова збігаються за формою та змістом, а в інших вони мають різне значення або певні нюанси вживання. Іспанізмами (запозичені з іспанської мови слова та звороти мови, побудовані за зразком іспанської в якій-небудь іншій мові) в українській мові вважаються такі слова:

- лимон – el limón;
- ваніль – la vainilla;
- банан – la banana;
- гітара – la guitarra;
- карамель – el caramelo;
- силос – el silo;
- томат – el tomate.

та багато інших термінів, що в основному позначають реалії іспаномовних країн [14].

Розглянемо деякі спільні слова української й іспанської мови:

- 1) El parasol («для сонця») – парасолька. Проте в іспанській мові це тент від сонця, захисний щиток в автомобілі. Парасолька від дощу – el paraguas («для води»);
- 2) El conductor – водій. Кондуктор-контролер в іспанській – el cobrador;
- 3) El jefe [хефэ] – шеф або будь-який начальник на роботі;
- 4) La gora – одяг. В українській «роба» – це грубий одяг арештантів або робочих;

- 5) El poeta – поет, el actor – актор. Фемінітиви: la poetisa – поетка або поетеса, la actriz – акторка, актриса;
- 6) La temperatura – температура повітря, тіла;
- 7) La distancia – відстань, дистанція;
- 8) El salto – стрибок (Yo salto – я стрибаю). В іспанській мові загальний термін, в українській більш специфічний – спортивний, танцювальний тощо;
- 9) Débil – слабкий, кволий, тьмянний, приглушений. Pulso débil – слабкий пульс. В українській уживається як іменник, має медичне або пейоративне значення;
- 10) La coma – кома (фізичний стан, розділовий знак). За обома поняттями збіг в обох мовах;
- 11) El apetito – апетит;
- 12) La crisis – криза;
- 13) La noche – ніч. Проте в іспанській може означати також вечір;
- 14) El azúcar – цукор, la almoneda – монета. Багато слів в іспанській мові, що мають на початку a- або al-, прийшли з арабської, де ця частина позначала артикль. Тому, можливо, при запозиченні до інших мов деякі з цих слів утратили цю складову, проте не всі: el alcohol – алкоголь;
- 15) El teléfono – телефон. Наголос змінюється.

2.2. Компаративний аналіз паремій іспанської та української мови

Паремія – це одиниця пареміології, що вирізняється афористичністю, усталеністю, відтворюваністю, а також може мати пряме чи переносне значення й містити повчальні елементи. У межах пареміології розглядаються прислів'я та приказки – це стійкі повчальні вислови, породжені усною народною творчістю. До спільних загальних рис прислів'їв та приказок можна віднести афористичність, закріпленість у мові, виразність, повчальність, невеликий розмір [8].

Паремії можуть утворюватися двома шляхами: комплікативним або імплікативним. Комплікативний спосіб утворення паремій – це процес формування

прислів'їв шляхом поєднання двох чи більше виразів, а імплікативний шлях – шляхом витягування вже існуючих виразів або згортання тексту до кінцевого вислову [2, с. 7].

В іспанських (кастильських) пареміях спостерігається чітка перевага римованих форм, які можна класифікувати за такими групами:

1. Асонантні рими: *De herrero a herrero no pasa dinero;*
2. Консонантні рими: *Uno y ninguno, todo es uno;*
3. Внутрішні рими: *Quien hadas malas tiene en cuna o las pierde tarde o nunca.*

Проте це не є абсолютною характеристикою. Звісно, трапляються паремії без рими:

- *A la ocasión la pintan calva;*
- *El orgullo atrae males, y la modestia, ventajas.*

або цілком парні структури:

- *Al pan, pan, y al vino, vino;*
- *Año de ovejas, año de abejas [17].*

Паремії віддзеркалюють історію нації, її менталітет, традиції, звичаї. Усесвітньо відомий іспанський письменник Мігель де Сервантес називав прислів'я короткими висловами, що породжені довгим досвідом. Кожна нація протягом багатьох століть у своїх прислів'ях та приказках у поетичному стилі відтворює інформацію з різних сфер свого життя та побуту [13].

Поняття «паремії» може мати відмінні значення та використовуватися не однаково в різних мовах. У культурах та мовних середовищах можуть існувати власні традиції щодо використання паремій, їх структури та значень. Паремії, або народні приказки, відображають культурні, історичні та соціальні особливості кожної мови й народу. Їх зазвичай розглядають із різних аспектів, як-от семантика, граматики, структура й функціональність, оскільки це дозволяє краще зрозуміти їх значення та використання в конкретному мовному середовищі. Крім того, паремії можуть відображати різні аспекти культури: моральність, етика, суспільство, природа та багато інших. Паремії є важливим засобом вивчення мови й культури. Вони відображають ставлення людей до світу, їхні цінності, переконання та

традиції. Вивчення паремій допомагає краще розуміти не лише мову, але й менталітет і спосіб мислення людей, що спілкуються цією мовою. Крім того, паремії можуть відобразити історичні та культурні витoki, а також ставлення до різних аспектів життя.

У народів європейської групи багато прислів'їв мають схожий зміст або ідею через культурні паралелі. Це може бути пов'язано зі спільними умовами життя (сільське господарство, війни, міграція або торгівля), культурними та історичними обставинами, що вплинули на формування цих прислів'їв. Багато народів мають прислів'я, які передають народну мудрість та досвід, окреслюють думки про важливість праці, сім'ї, дружби. Вони відображають цінності, традиції та спостереження про життя.

Прислів'я та приказки належать до усної народної творчості. Саме фольклор є головною ментальною ознакою народу. У пареміях можна побачити норми поведінки певної національної спільноти. Отже, вивчаючи паремії, ми тим самим пізнаємо народ [11].

У дослідженні проведено компаративний аналіз певної кількості іспанських та українських прислів'їв, які можна об'єднати за темами: навчання, праця, дружба. Під час дослідження було виділено такі групи паремій за специфікою перекладу та відповідності:

1. Прислів'я, які при точному перекладі не втрачають свого значення й використовуються в порівнюваних мовах в одному і тому ж випадку:

Українська мова

Іспанська мова

Диму без вогню не буває.

El humo sin fuego no aparece.

Друзі пізнаються в біді.

Los mejores amigos se conocen en los peores momentos.

Не все те золото, що блищить.

No todo lo que brilla es oro.

Він живи – вік учись.

Mientras se vive se aprende.

У здоровому тілі здорова душа.

Mente sana cuerpo sano.

Хто не працює, той не їсть.

El que trabaja ese come.

Друг у біді – справжній друг.	Amigo en la adversidad es amigo de verdad.
У процвітанні відомі друзі, в біді вони перевіряються.	En la prosperidad se conocen los amigos, en la adversidad se prueban.
Досвід – мати науки.	La experiencia es la madre de la ciencia.
Вчитися – значить рости, а рости – значить жити.	Aprender es crecer, y crecer es vivir.
Праця перемагає все.	El trabajo todo lo vence.
Хто бажає чогось досягти, той повинен чимось пожертвувати.	El que algo quiere, algo le cuesta.
Практика робить майстра.	La práctica hace al maestro.
Одяг не робить монаха.	El hábito no hace al monje.
Краще пізно, ніж ніколи.	Más vale tarde que nunca.
Скажи мені, з ким ти ходиш, і я скажу, хто ти.	Dime con quién andas, y te diré quién eres.
Гарний початок – половина справи.	Bien empezado casi acabad.
Скільки голів – стільки й думок.	Cuanta gente, tantas mentes.
Від такої палки така й тріска.	De tal palo tal astillo.
Мовчання – золото.	El callar es oro.
Що минуло, те минуло.	La cosa pasada está pisada.
Почали за здоров'я, а закінчили за упокій.	Empieza riendo y termina llorando.
Не погано слово сказали, а не правильно зрозуміли.	No hay palabra mal dicha sino mal entendida.
Між сказаним і зробленим велика відстань.	Del dicho al hecho hay mucho trecho.
Краще уміти, ніж могли.	Más vale el saber que el poder.

2. Прислів'я, які значно відрізняються за лексичним складом, проте загальне значення фрази схоже за змістом і ситуацією, у яких ці вирази вживаються:

Українська мова

Сім разів відміряй, один раз відріж.
 Повторення – мати навчання.
 Про вовка промовка, а він тут як тут.
 Язик до Києва доведе.
 Поспішиш – людей насмішиш.
 І стіни мають вуха.
 Вода камінь точить.
 Час нікого не чекає.
 Не святі горщики ліплять.

Іспанська мова

Piénsalo bien antes de hacerlo.
 El mejor regalo es la educación.
 Hablamos de el y el como si nada.
 Preguntando se va a Roma.
 Vísteme despacio, que estoy de prisa.
 Ni tras pared, ni tras seto digas tu secreto.
 La gota de agua horada la piedra.
 El tiempo y la marea no esperan al rey.
 Nadie nace enseñado.

3. Приказки та прислів'я, які трапляються лише в одній мові та, відповідно, розрізняються своєю національною своєрідністю:

Українська мова

Де хліб і вода, там нема голоду.
 Не лізь поперед батька в пекло.
 Камінь, що котиться, ніколи цвіллю не вкриється.
 Базіка, немов крикливий осел: в вдома спокою нема, і на ярмарку не продаси.
 Хто багато читає і багато мандрує, багато бачить і знає багато.
 Більше знає диявол від старості, ніж від того, що він диявол.
 Друг на площі краще, ніж в касі гроші.

Іспанська мова

Donde hay pan y agua, no hay hambre.
 No vayas al infierno antes que tu padre.
 La piedra que está rodando, nunca se cubrirá con moho.
 Conversador como el culo gritando: Y no hay paz en casa y no venderás en la feria.
 El que lee mucho y anda mucho ve mucho y sabe mucho.
 Más sabe el diablo por viejo que por diablo.
 Más vale amigo en la plaza que dinero en

сажа.

Спляча креветка потрапляє під течію.

Camarón que se duerme, se lo lleva la corriente.

Мухи не літають у закриті уста.

En boca cerrada no entran moscas.

Один із важливих аспектів життя іспанців – це вечеря. В Іспанії вона зазвичай відбувається досить пізно, порівняно з іншими країнами. Іспанці починають вечеряти не раніше 8-9 години вечора, і це вважається нормальним часом. Багато ресторанів і кафе в Іспанії також відкриваються пізно ввечері, щоб задовольнити це пізнє бажання населення. Із цим пов'язано багато прислів'їв:

- De la mesa y del amor, al final, siempre queda algo (Від столу та від кохання, завжди щось залишається);
- Después de la cena, ni la buena cena ni la buena serena (Після вечері навіть хороші їжа та погода не допомагають);
- El que no cena, no duerme (Хто не їсть вечерю, той не може спати);
- Pan para hoy, hambre para mañana (Хліб на сьогодні, голод на завтра).

Українці відомі на весь світ своєю волелюбністю та дуже великою повагою до Батьківщини. В нашому лексиконі існує величезна кількість приказок про неї. Ось декілька найяскравіших:

- Батьківщина – це не місце, це відчуття;
- Батьківщина – як мати: можна покинути, але завжди повертатимешся;
- Батьківщина – це той край, де серце твоє;
- Країна – це твій дім, а Батьківщина – це твоя душа;
- Батьківщина найкраща, хоча й рідна.

Як невід'ємний компонент духовної культури, прислів'я та приказки вражають близькістю життєвих поглядів, точністю, влучністю, проникливістю й мудрістю виразів. Тому ми можемо виділити групу прислів'їв і приказок, спільних за змістом, тобто абсолютних еквівалентів. Порівняння приказок і прислів'їв іспанського й українського народів виявляє, наскільки багато спільного мають ці народи, що, відповідно, сприяє їх кращому взаєморозумінню та зближенню.

Висновки до 2 розділу

За результатами проведеного дослідження та компаративного аналізу лексики іспанської й української мови можна зробити такі висновки: обидві мови мають спільні слова, які хоча збігаються за формою та змістом, можуть мати різні контексти використання або відтінки значень. Іспанська мова часто впливає на українську шляхом запозичення специфічних термінів та формування слів і фраз. Однак існують відмінності в уживанні через культурні та історичні відмінності між цими двома мовами.

Паремії відображають історію, менталітет, традиції й звичаї кожної нації. Вони віддзеркалюють усю глибину культури та соціальних звичаїв народу.

Іспанські та українські паремії мають такі спільні риси, як афористичність, усталеність, виразність та повчальність. Існує значна кількість прислів'їв і приказок, які мають абсолютний еквівалент або дуже близьке значення в обох мовах. Це свідчить про спільність життєвих цінностей і проявів мудрості в обох культурах. Деякі прислів'я та приказки можуть мати схоже значення, але

відрізнятися лексичним складом. Однак їх значення та ситуації, у яких вони використовуються, залишаються подібними.

Є також прислів'я та приказки, унікальні для кожної мови та культури. Це відображає різноманітність та індивідуальність кожного народу.

ВИСНОВКИ

Менталітет – це система певних стійких понять, які характеризують спосіб мислення народу чи групи людей. Було досліджено та порівняно іспанський та український менталітети. Існує багато рис, які є спільними для обох народів, наприклад: емоційність, гостинність, повага до минулого, культури та родини, проте вбачаємо й свої особливості.

Менталітет кожної нації є унікальним і визначається різноманітними факторами, зокрема культурними, історичними та географічними. Ці риси формують специфічні цінності, уявлення про світ та соціальні звичаї кожного народу, що відображаються в їхньому способі життя та взаємодії зі світом.

Упродовж довгого часу слова й терміни переходили з однієї мови в інші, через це в українській мові існує багато запозиченої лексики з іспанської.

Було проведено порівняльний аналіз паремії обох народів. Зроблено висновок, що існує багато приказок чи прислів'їв, які є однаковими чи синонімічними для обох націй. Виявлено, що обидві мови мають спільні слова та вирази, що збігаються за формою й змістом. Ця спільність свідчить про те, що деякі поняття та концепти можуть бути універсальними для різних культур, і вони відображають загальнолюдські цінності та переконання. Це народні мудрості або вислови, які ми вживаємо в побуті.

Проте існують й унікальні паремії, еквівалентні яким неможливо знайти в будь-якій іншій мові. Це пов'язано з особливостями менталітету, що притаманні певному народу. Різниця в уживанні деяких слів та виразів може бути подиктована

культурними й історичними особливостями кожної нації. Ці відмінності відображають унікальність кожної мови та культури, а також їхню специфічність у вираженні ідей і концепцій.

Дослідження лексичних та паремійних аспектів іспанської та української мови свідчить про важливість збереження та вивчення культурної спадщини кожної нації, а також про значення міжкультурного діалогу та взаєморозуміння.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архетип // Вікіпедія: Вільна Енциклопедія. Режим доступу: [https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%80%D1%85%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BF_\(%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F](https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%80%D1%85%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BF_(%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F)
2. Башук Н. Паремії як відображення менталітету німецького та українського народів. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»: Збірник наукових праць. Випуск 31 / Херс. держ. ун-т. – Херсон: ХДУ,4.
3. Верба Г. Г., Лопес Тапіа Ф. Х. Curso superior de español. Вінниця: Нова книга, 2007. 354 с. 2018. С. 6–10.
4. Візниця Ю. В. Національна ментальність та риси її українського виміру. Український соціум, 2010, 2 (33). С. 13–19.
5. Гордійчук О. О. Архетипи української ментальності: соціально-філософський аналіз // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки. – 2018. – Вип. 1. – С. 15–19.
6. Грабовська І. Проблема засад дослідження українського менталітету та національного характеру // Сучасність. – 1998. – № 5. – С. 58–70.
7. Дмитриченко В. В. Історико-філософський зріз проблеми українського менталітету // Вісник Київського університету імені Т. Шевченка. – 1998. – Вип. 27: Філософія. Політологія. – С. 13–15.

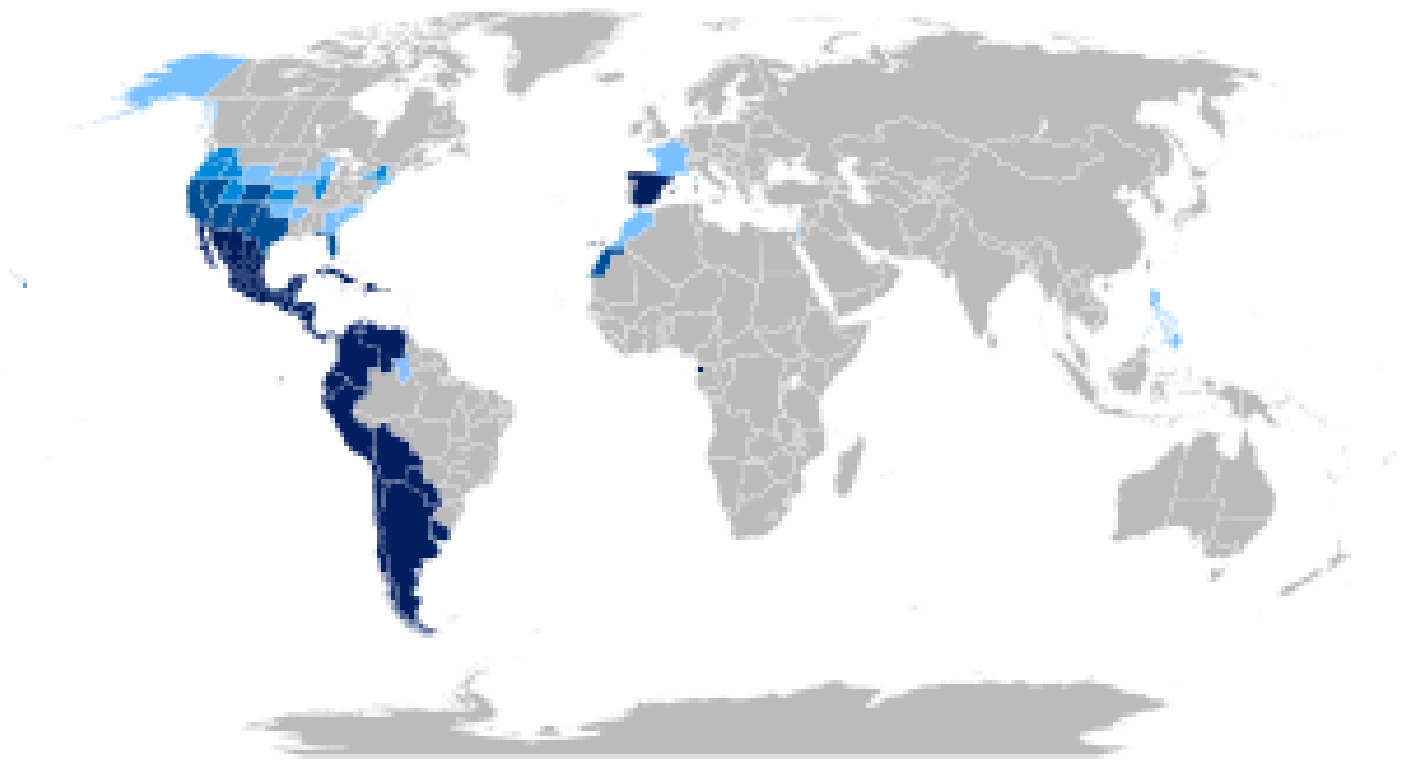
8. Заїка В. С. Паремії як об'єкт лінгвістичного дослідження. Перекладацькі інновації: матеріали X Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 20 – 21 березня 2020 р. / Редкол.: С. О. Швачко, І. К. Кобякова, О. О. Жулавська та ін. – Суми: СумДУ, 2020. – С. 125–127.
9. Зборовська Н. Фемінний характер української ментальності: (За допомогою літературного дзеркала // Сучасність. – 2001. – № 7–8. – С. 146–155.
10. Іспанський менталітет // Режим доступу: <https://spaindom.eu/es/buying-guide/spanish-people-and-spanish-mentality>
11. Ковальська Н. А. Мовні форми паремій як засіб відображення рис характеру українців. Мова і культура. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2004. – Вип. 7. – Т. V. Міжкультурна комунікація. – С. 155–159.
12. Лобань Т. Особливості українського менталітету та його вплив на процес державного будівництва в Україні // Людина і політика. – 2004. – № 4. – С. 106–112.
13. Мошноріз М. М. Паремії української, португальської та іспанської мов. Вінниця: Вінницький національний технічний університет, 2016. Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum2016/paper/download/495/1118>
14. Новий словник іншомовних слів: близько 40 000 сл. і словосполучень / Л. І. Шевченко, О. І. Ніка, О. І. Хом'як, А. А. Дем'янюк ; за ред. Л. І. Шевченко. – К. : АРІЙ, 2008. – 672 с.
15. Cencillo L. El carácter nacional español. *Anthropologica: Revista de etnopsicología y etnopsiquiatría*, N° 18, 1995 . P. 67–80.

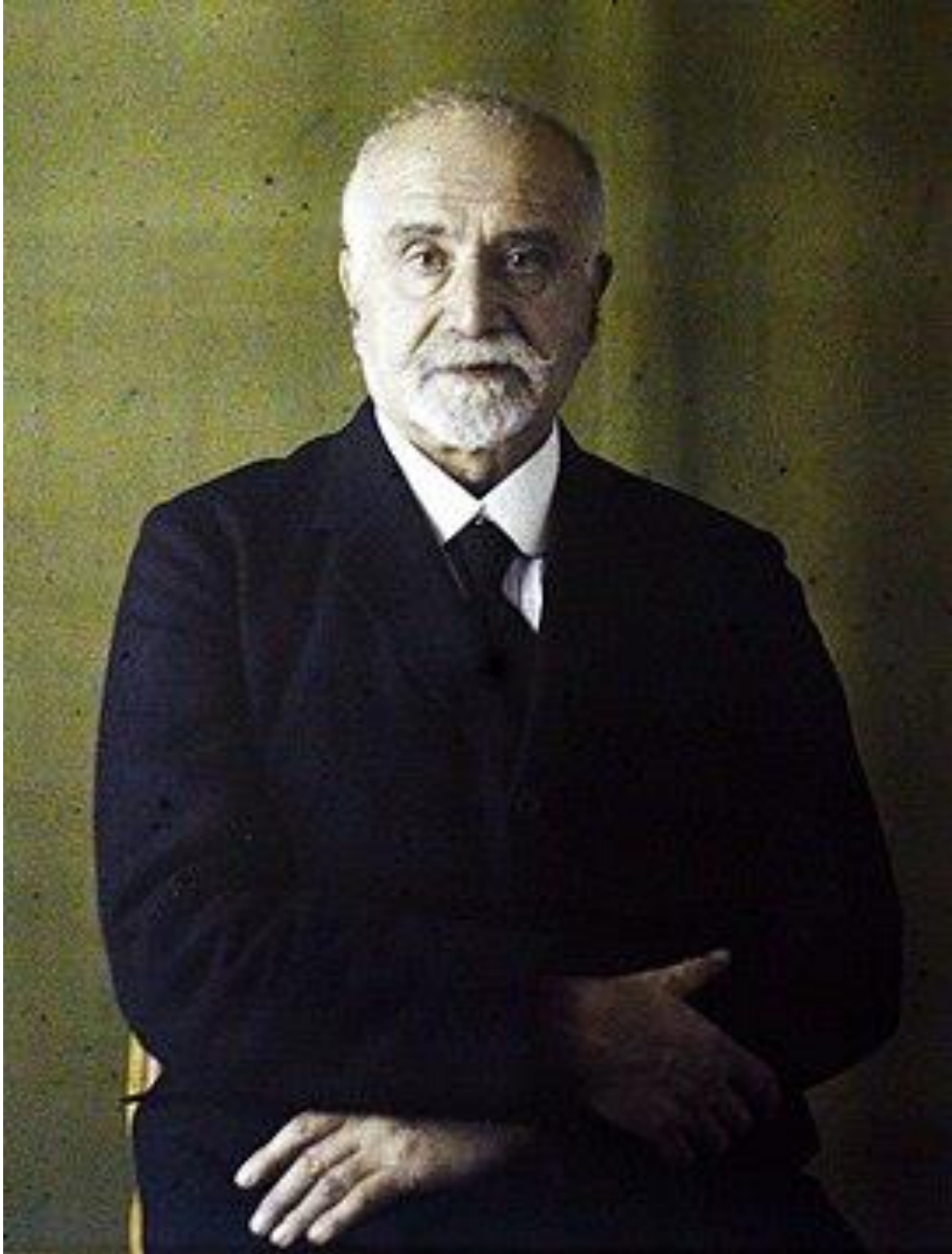
16. Cuenca-Amigo M., San Salvador del Valle Doistua R. La importancia del ocio como base para un envejecimiento activo y satisfactorio *Revista de Psicología del Deporte*, vol. 25, núm. 2, 2016, pp. 79–84.
17. Jing L. Estudio comparativo de refranes españoles y chinos, y una propuesta didáctica en el aula de ELE. *MarcoELE: Revista de Didáctica ELE*. N° 20, 2015.
Режим доступа: https://marcoele.com/descargas/20/lin-refranes_chinos.pdf
18. Maury L. Lévy-Bruhl et La mentalité primitive. *Bibnum [Online], Sciences humaines et sociales*, 2011. Режим доступа: <http://journals.openedition.org/bibnum/697>
19. Pharies D. A. Breve historia de la lengua española. Chicago: The University of Chicago Press, 2007. 294 p.
20. Sorel G. *Réflexions sur la violence*. 7-e édition. Paris: Marcel Riviere, 1930. 458 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Мапа іспаномовного світу з територіями іспаномовної більшості та меншин



Етнолог і соціоантрополог Л. Леві-Брюль

Сієста в Іспанії



Традиційна кухня Іспанії



Тореро на вулиці Памплони



Іспанці привітні та доброзичливі люди

Покров Пресвятої Богородиці

